

บันทึก

เรื่อง คำสั่งห้ามข้าราชการเป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือ ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อื่นในบริษัทห้างร้านของเอกชน (คำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ที่ 08/2509 ข้อ 5)

.....

เนื้อหา

ตามหนังสือของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ สร.0203/125 ลงวันที่ 7 มกราคม 2520 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีว่า คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน มีผลเป็นกฎหมายหรือไม่ ประการใดโดยมีข้อเท็จจริงในกรณีนี้ว่า กระทรวงการคลังได้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการเกี่ยวกับคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ที่ 38/2519 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 เรื่อง การปฏิบัติตนของข้าราชการฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร กรณีห้ามข้าราชการเป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อื่นในบริษัทห้างร้านของเอกชนนอกจากนั้น กรรมการและเลขานุการโรงพยาบาลลานนา บริษัทเชียงใหม่ธุรกิจการแพทย์และกระทรวงสาธารณสุขก็ได้ส่งข้อหารือขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการแพทย์ตามนัยคำสั่งดังกล่าวด้วย สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงได้ขอให้ประธานสภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งประธานสภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรีมีความเห็นว่า คำสั่งดังกล่าวเป็นเพียงการชักซ้อมชี้แจงในทางปฏิบัติ ซึ่งอาจเทียบได้กับมติคณะรัฐมนตรี และการที่แพทย์รักษาการเจ็บป่วยของคนไข้ นั้น เป็นเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ทางศีลธรรม จึงมิใช่การค้า และไม่อยู่ในขอบข่ายการห้ามตามคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ 5) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วมีความเห็นว่า คำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ที่ 38/2519 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2509 ข้อ 5 ที่ว่า

ข้อ 5 ห้ามเป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อื่นในบริษัทห้างร้านของเอกชน ซึ่งทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจได้ว่าเป็นการยอมให้บริษัทห้างร้านของเอกชนเหล่านั้นอาศัยชื่อของตนเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยตรงหรือทางอ้อม

ในกรณีที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่แล้วในวันที่มีคำสั่งนี้ ให้ถอนตัวออกจากตำแหน่งดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีคำสั่งนี้ "ประกอบกับความในวรรคท้ายของคำสั่งดังกล่าวที่ว่า "การปฏิบัติตามคำสั่งนี้ให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดี รวมทั้งผู้บังคับบัญชาที่ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตำแหน่งดังกล่าวและผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหารเป็นผู้รับผิดชอบ กับให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นคอยสอดส่องดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาและตักเตือนแนะนำผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ การจงใจฝ่าฝืนข้อห้าม 1 ถึง 5 เป็นการผิดวินัย

อย่างร้ายแรง และให้พิจารณาลงโทษ. โดยเคร่งครัด" นั้น เป็นการเพิ่มเติมความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2518 มาตรา 79 ซึ่งบัญญัติว่า "ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการหรือ ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้น ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท" ความในข้อ 5 แห่งคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ที่ 38/2519 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 จึงมีผลเป็นกฎหมายเพราะเป็นการกำหนดข้อห้ามและลักษณะแห่งการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดโดยให้ถือว่าผู้ฝ่าฝืนคำสั่งนี้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ดังนั้น การเป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ จึงเป็นการต้องห้ามตามคำสั่งดังกล่าว ส่วนการดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อื่นในบริษัทห้างร้านของเอกชนจะเป็นการต้องห้ามก็ต่อเมื่อทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจได้ว่าเป็นการยอมให้บริษัทห้างร้านของเอกชนเหล่านั้นอาศัยชื่อของตนเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยตรงหรือทางอ้อม ซึ่งทั้งนี้ เป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป

ส่วนปัญหาที่ว่าคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินจะมีผลเป็นกฎหมายหรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาข้อความในคำสั่งดังกล่าวเป็นฉบับ ๆ ไป เพราะคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินและคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินบางฉบับก็ลักษณะเป็นกฎหมาย แต่บางฉบับก็มีลักษณะเป็นเพียงคำสั่งในทางบริหารเท่านั้น

(ลงชื่อ) ส. โทตระกิตย์

(นายสมภพ โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ 2520

คำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

ที่ ๓๘/๒๕๑๕

เรื่อง การปฏิบัติตนของข้าราชการฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร

เนื่องจากคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินได้พิจารณาเห็นว่าปัจจุบันนี้ประเทศชาติกำลังเผชิญกับภัยที่คุกคามต่อความมั่นคงปลอดภัย โดยการกระทำที่เป็นการบ่อนทำลายสถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในสถานการณ์เช่นนี้การปฏิบัติตนของข้าราชการฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับประชาชนย่อมมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ประชาชนมีความเชื่อถือ ศรัทธา และให้ความร่วมมือแก่รัฐบาลในการปกครอง และบริหารประเทศให้มีความสงบสุขและรอดพ้นจากภัยคุกคามดังกล่าว

ดังนั้น จึงให้ข้าราชการฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร ปฏิบัติตนดังต่อไปนี้

ข้อห้ามการปฏิบัติตนของข้าราชการฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร

๑. ห้ามรับเลี้ยงจากพ่อค้าที่กระทำธุรกิจกับหน่วยราชการของตนหรือจากผู้ที่มาติดต่อขอ อนุญาต หรือขอรับบริการจากทางราชการ หรือจากผู้ที่อาจได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ ของตน

๒. ห้ามแต่งเครื่องแบบหรือเครื่องแต่งกายที่แสดงให้เห็นได้ว่าเป็นข้าราชการฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร เข้าไปในไนท์คลับสถานอบอบนวด สถานอบายมุข หรือสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ยกเว้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ราชการ

๓. ห้ามรับเชิญไปเป็นประธานหรือเจ้าภาพในพิธีเปิดบริษัทห้างร้านทางการค้าของเอกชน

๔. ห้ามออกบัตรเชิญ หรือเจ้าภาพในพิธีเปิดบริษัทห้างร้านทางการค้าของเอกชน

๕. ห้ามเป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อื่นในบริษัทห้างร้านของเอกชน ซึ่งทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่าเป็นการยอมให้บริษัทห้างร้านของเอกชนเหล่านั้น อาศัยชื่อของตนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยตรงหรือทางอ้อม

ในกรณีที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่แล้วในวันที่มีคำสั่งนี้ ให้ถอนตัวออกจากตำแหน่ง ดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีคำสั่ง

ข้อพึงปฏิบัติของข้าราชการฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร

๖. ไม่ควรประพฤติตนเป็นคนฟุ่มเฟือย การจัดงานเลี้ยงหรืองานสังสรรค์ควรจัดทำที่จำเป็น และควรเชิญเฉพาะญาติกับผู้ใกล้ชิดเท่านั้น และควรดำรงชีพอย่างประหยัด เช่น ทำสวนครัวเลี้ยง สัตว์ และใช้ของที่ผลิตในประเทศ เป็นต้น

๗. ไม่พึงรับเงินของขวัญ หรือสิ่งตอบแทนราคาแพงจากผู้ได้บังคับบัญชาหรือบุคคลที่มีใ้ ญาติสนิท

